

تخت فولاد

گورستان تخت فولاد در جنوب اصفهان و جنوب زاینده‌رود قرار دارد. تا قبل از دوران صفویان رونق چندانی نداشت و تنها یکی از چند گورستان اصفهان به شمار می‌آمد. اما عملاً از زمان دودمان صفوی گورستان رسمی شهر اصفهان شد. پیش از آن، این منطقه محل سکونت زرتشتیان، که به گبرها مشهور بودند، بشمار می‌آمد. در آن زمان زرتشتیان به محل دیگری در جنوب جلفای اصفهان، که امروز به نام حسین‌آباد شهرت دارد انتقال یافتند و از حمایت پادشاهان صفوی نیز برخوردار شدند، ولی در زمان فتنه افغان، که اصفهان مورد هجوم این قوم قرار گرفت، بر اثر تعصبات مذهبی افغانه و ظلم و جور و کشتاری که بر آنها روا می‌داشتند، جلای وطن گفته مملکت آباء و اجدادی خود را رها کردند و گروهی راهی هندوستان شدند. گروه دیگری نیز شهرهای یزد و کرمان را جهت سکونت انتخاب کردند.

پس از آنکه زرتشتیان، بنا به دستور سلاطین صفوی، محل سکونت خود در زمینهای کنونی تخت فولاد را تخلیه کرده و در جنوب جلفا ساکن شدند، شاهان صفوی کاخها و باغهای زیبا و معروفی در این منطقه خوش آب و هوا ساختند. که عمارتهای معروف هفت دست، تالار آئینه خانه، قصر نمکدان، باغ گلستان، عمارت دریاچه و کاخ معظم و زیبایی سعادت آباد و باغهای انارستان و نگارستان را می‌توان نام برد.

گورستان تخت فولاد که محل دفن عارف عبدالله بیضاوی معروف به بابا رکن الدین درگذشته سال ۷۶۹ هجری و تنی چند از مشاهیر و علما و شعرای دیگر بود، از این زمان و به مناسبت همین به گورستان بابا رکن و یا تخت فولاد نامیده شد و عملاً گورستان رسمی شهر اصفهان قلمداد گردید.

نامگذاری / گورستان وسیع و باستانی تخت فولاد یکی از ارزشمندترین میراث فرهنگی شهر اصفهان به شمار می‌رود که محل دفن دانشمندان، علما، شعراء، هنرمندان و رجال سیاسی و استادان و دیگر بزرگان اصفهان و ایران است و به نامهای تخت فولاد، لسان الارض و بابا رکن الدین معروف است.

تخت فولاد / افسانه‌ای هست که وقتی امام حسن به اصفهان آمد زمین تخت فولاد با او صحبت کرده و امام را از جادوی یهودیان مطلع ساخته است. امام هم برای رفع جادوی یهودی تختی از فولاد تهیه کرده و در این محل نصب نموده و روی آن نشسته تا جادو کارگر نشود.

در تاریخ اصفهان آمده است که، در ری، پسر فولاد از اتباع بریهیان، یاعی شده بود به مدد منوچهر بن قابوس مسئولین را ناچار کرد تولید اصفهان را به او دادند و تخت فولاد منصوب به پدر اوست که دلیری رشید بود و تختی از سنگ ساخته بر

روی آن می‌نشسته و کشتی گیران در اطراف آن تخت کشتی می‌گرفتند. در زمان قاجاریه این تخت سنگی شکسته و آن محل نیز مثل بسیاری از آبادیها و کاخهای دیگر به ویرانی کشیده شد. شاردن جهانگرد معروف فرانسوی در وجه تسمیه تخت فولاد نوشته است: به مناسبت سکونت سردار بزرگی در آن سرزمین که به خاطر پیروزیهایش (فولاد بازو) لقب داشت، این سرزمین به تخت فولاد مشهور گردیده‌است. این گورستان قبل از ظهور اسلام احداث گردیده است.

لسان الارض / درباره وجه تسمیه لسان الارض داستانی اینگونه گفته‌اند که، خداوند خطاب به آسمانها و زمین فرمود: (به میل یا به کراهت بیایید)، در جواب گفتند: (آمدیم از روی فرمانبرداری و میل). از جمله زمینهایی که چنین پاسخ دادند این قسمت از زمین تخت فولاد بود. به همین مناسبت به لسان الارض (زبان زمین) معروف گردید. در این باره حدیثی نیز وجود دارد. وجه تسمیه دیگر لسان الارض شباهت ظاهری آن زمین است که شکل زبان بوده و به نام لسان الارض شهرت یافته است .

یوشع نبی / در گورستان لسان الارض آرامگاه یکی از پیامبران بنی اسرائیل به نام حضرت یوشع وجود دارد. این پیامبر به همراه چند تن از پیامبران بنی اسرائیل از جمله دانیال، حیقوق و اشموییل توسط کوروش بزرگ از زندان بُخت‌النصر آزاد گردیدند و به ایران مهاجرت کردند.

بابا رکن / این گورستان به نام گورستان بابا رکن هم آمده که به علت دفن عارف زاهد، بابا رکن‌الدین (درگذشته ۷۶۹ هجری) در این محل بوده است و از همین رو این جایگاه محل عبادت و ریاضت صوفیان و نیایشگذاران بوده است. در سده هفتم و هشتم به عرفای بزرگ، (بابا) اطلاق می‌شده است که هم در اصفهان و هم در سراسر ایران نمونه‌های فراوانی از آن هست.